

Posudek oponenta bakalářské práce

Daniela Komárka

„Organizace StB v letech 1945 - 1989 a její právní úprava“

V úvodu práce zaujme autorova sympatická snaha využít k prohloubení a oživení výkladu znalost historie, zejména právní, což vyplývá z rozdělení jeho spisu na jednotlivé kapitoly.

Název diplomové práce slibuje čtenáři svým časovým ohraničením pojednání o vzniku bezpečnostní složky státního aparátu, kterou bude zkoumat a hodnotit z hlediska právních forem i obsahu tématu z různých pohledů právní vědy, resp. obecné teorie státu a práva a dalších právních disciplín. Lze očekávat, že práce přiblíží náročné otázky legitimacy, ústavnosti, vztahů podřízenosti atd. Jejich pochopení usnadní výklad právněhistorickou metodou. Autor samozřejmě musí dokonale ovládat recentní obecné i právní dějiny našeho státu ve 20. století. Jejich všeobecný přehled se předpokládá u běžné čtenářské veřejnosti. Té porozumění výkladu odborných dílčích otázek usnadní doplňující odkazy na obecně více či méně známé situace a události ve vymezeném období.

Politický vývoj ve sledovaném období minulého století, změny mocenského uspořádání a tehdejší klíčové události pomohou vysvětlit právní opatření, kterými se práce má podle názvu zabývat. Široce vymezené téma „z pohledu práva“ autor ovšem nemůže v rámci jedné, i když velmi zdařilé, bakalářské práce zcela vyčerpat.

Autor nezbytně musel alespoň krátce připomenout vznik bezpečnostních složek ČSR, aby tak spolu s Úvodem naznačil politickou situaci doby, kdy vznikl Sbor národní bezpečnosti. Je v ní možno výslovně naleznout dostatečně podrobně vysvětlené právní normy zakládající vznik SNB. Další kapitola práce vychází ze „soudobé“, resp. „dobové“, legislativy, autor velmi podrobně píše o hlavních organizačních složkách budovaného SNB, tedy i Státní bezpečnosti.

V další části, dle obsahu, popisuje směry činnosti StB, referuje v obecné rovině o snaze zajistit bezpečnost, o úloze této bezpečnostní složky při odsunu a osídlování. Výklad je zde podán na všeobecné úrovni. Pojednání o zákoně z r. 1947 je podrobena analýze textu vládního návrhu uloženého v Archivu bezpečnostních složek. Autor též mohl využít archivního fondu Národního shromáždění. Nezákonná úloha Státní bezpečnosti vyžaduje více odkazů podporujících autorova odborná tvrzení, která připomínají spíše novinářský styl.

Charakteristika Státní bezpečnosti je příliš poplatná populárním líčením, soustřeďujícím se pouze na její činnost zaměřenou proti vnitřní politické opozici, a zcela opomíjí jiné oblasti její činnosti. Na druhé straně bylo ve vztahu k popisovanému působení StB možné využít bohaté literatury, která v posledních letech vznikla nebo na ni alespoň upozornit.

Autor v posuzovaném spise dokázal splnit stanovené studijní požadavky, z řady pasáží jeho textu vyplývá, že má předpoklady a zkušenosti k dalšímu právněhistorickému bádání i uplatňování svých studijních výsledků v praxi.

Po formální stránce je diplomová práce poměrně kvalitní. Obsahuje všechny požadované náležitosti a stylisticky a gramaticky se nevymyká ze současné úrovně. Autor ji přehledně uspořádal a vnitřně strukturoval. Vhodně a formálně správně odkazoval na použité zdroje, které, jak jsem již uvedl, mohly být bohatší.

Práci doporučuji k obhajobě. Návrh hodnocení: výborně nebo velmi dobře podle průběhu obhajoby.

Náměty na obhajobu:

1. Orgány SNB jako orgány činné v trestním řízení v padesátých letech a později.
2. První krok k likvidaci komunistické tajné policie učinil federální ministr vnitra Richard Sacher. Prvního února 1990 oznámil zrušení Státní bezpečnosti. Jak to bylo dál??

V Lovosicích 6.4.2023

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D.